מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את משוררי התחייה חיים נחמן ביאליק ורחל ואת נושאי שיריהם
- לזהות אמצעים אמנותיים כמו דימוי, מטאפורה, האנשה ואנאפורה בשירים
- להשוות בין סגנון הכתיבה של ביאליק לסגנון הכתיבה של רחל

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנה כללית

1. א – ביאליק
2. ב – קצרים ופשוטים
3. א – גוזל
4. א – הכנרת
5. א – נמלה
6. א – שיר השירים

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – כך הוא מכונה בתולדות הספרות העברית
2. לא נכון – רחל כתבה שירים קצרים ופשוטים
3. נכון – השיר משלב תיאור טבע עם רגשי אהבה
4. לא נכון – מדובר במנחה דלה ופשוטה
5. נכון – זהו הנושא המרכזי של השיר

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. ביאליק
2. פשוטים
3. גוזל
4. שיר השירים
5. כנרת

חלק ד' – התאימו בין השיר לתוכן שלו

- 1 – ג (פנייה לדמות נשית וחלום אהבה שהוחמץ)
- 2 – א (מתח בין מסורת השכלה בבית המדרש)
- 3 – ד (בת מלך כלואה במגדל ונער עני)
- 4 – ה (דימוי לעולם קטן כמו עולם הנמלה)
- 5 – ב (שיר נוף ואהבה עם האנשה ושאלה רטורית)

חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

1. ביאליק כותב שירים ארוכים ומורכבים יותר על בדידות וגורל, רחל כותבת שירים קצרים ופשוטים על געגוע וטבע
2. חזרה על אותה מילה או צירוף בתחילת כמה שורות, למשל חזרה על רק על עצמי

חלק ו' – כתיבה יוצרת

1. יש לבדוק שהתלמיד בחר שיר מהרשימה, הסביר את תוכנו בקצרה והתייחס לרגש אישי שהשיר מעורר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ביאליק ורחל
- למשל אנאפורה בשיר רק על עצמי לספר ידעתי, או מטאפורה בשיר גן נעול
- ביאליק כותב שירים ארוכים יותר על בדידות וגורל, רחל כותבת שירים קצרים ופשוטים על געגוע וטבע

טיפים להפעלה:

- מומלץ לקרוא בקול קטעים קצרים מהשירים המקוריים לפני תחילת הפעילות
- אפשר לחלק את הכיתה לשתי קבוצות - קבוצה על ביאליק וקבוצה על רחל ולערוך השוואה משותפת בסוף
- כדאי להתייחס בעדינות לנושאים של בדידות וגעגוע שעולים בשירים

דף תרגול: שירת התחייה - ביאליק ורחל

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בתקופת התחייה פעלו שני קולות שירה גדולים: ביאליק, שכתב על בדידות וגעגוע לנעורים שאבדו, ורחל, שכתבה שירים קצרים ופשוטים על חיי החלוצים בכנרת. נכיר את השירים, נזהה אמצעים אמנותיים ונחשוב מה הם אומרים לנו היום.

1 חלק א' – הבנה כללית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי כתב את השיר הכניסיני תחת כנפך?

א) ביאליק ב) רחל ג) שאול טשרניחובסקי ד) אברהם שלונסקי

2. איך אפשר לתאר את השירים של רחל?

א) ארוכים ומורכבים ב) קצרים ופשוטים ג) שירי ילדים מצחיקים ד) שירי לעג

3. בשיר לבדי, איזו דמות נשארת תחת כנפי השכינה בבית המדרש?

א) גוזל ב) חייל ג) דייג ד) מלך

4. על איזה מקום בארץ ישראל כתבה רחל הרבה שירים?

א) הכנרת ב) הנגב ג) חיפה ד) ירושלים

5. בשיר רק על עצמי לספר ידעתי, העולם הקטן מושווה ל...

א) נמלה ב) ציפור ג) עץ ד) אבן

6. השיר גן נעול מרמז למקור קדום מ...

א) שיר השירים ב) תהלים ג) קהלת ד) משלי

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	ביאליק נקרא המשורר הלאומי	☐	☐
2	רחל כתבה בעיקר שירים ארוכים ומסובכים מאוד	☐	☐
3	השיר כנרת הוא שיר נוף ואהבה	☐	☐
4	בשיר אל ארצי מתוארת מנחה עשירה ומפוארת שהביאה החלוצה	☐	☐
5	השיר ואולי לא היו הדברים שואל אם זיכרון הוא אמיתי או חלום	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. את השיר הכניסיני תחת כנפך כתב _____

2. רחל כתבה שירים קצרים ו _____

3. בשיר לבדי, ה _____ נשאר תחת כנפי השכינה בבית המדרש

4. השיר גן נעול מרמז למקור מ _____

5. רחל חיה וכתבה שירים על אדמת ה _____

4 חלק ד' – התאימו בין השיר לתוכן שלו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הכניסיני תחת כנפך	___	**א.** מתח בין מסורת השכלה בבית המדרש
2. לבדי	___	**ב.** שיר נוף ואהבה עם האנשה ושאלה רטורית
3. אגדת שלושה וארבעה	___	**ג.** פנייה לדמות נשית וחלום אהבה שהוחמץ
4. רק על עצמי לספר ידעתי	___	**ד.** בת מלך כלואה במגדל ונער עני
5. כנרת	___	**ה.** דימוי לעולם קטן כמו עולם הנמלה

5 חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין הסגנון של ביאליק לסגנון של רחל

2. מהו אמצעי אמנותי אנאפורה? תנו דוגמה מהשיר רק על עצמי לספר ידעתי

6 חלק ו' – כתיבה יוצרת

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו אחד מהשירים שלמדנו וכתבו פסקה קצרה שבה תסבירו על מה הוא מדבר ואילו רגשות הוא מעורר בכם

כרטיס יציאה

מי היו שני המשוררים שלמדנו עליהם בשיעור הזה?

ציינו אמצעי אמנותי אחד שלמדנו ושם שיר שבו הוא מופיע

מה ההבדל המרכזי בין שירי ביאליק לשירי רחל?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀